

G y ö n g y m o n d a t o k .

(Újkori íróktól.)

K ö l t é s z e t .

Virág a költészet — egy nép irodalma; De ha nem virágzik, nem is terem a fa. *Arany János.*

Meghalt a kor, melynek lantosa minesen, s ott a hős csak tettei pillanatában él. *P. Szatmári Károly.*

A szép versek a lélek zenéje. *Saphir.*

A költészet fátyolát az igazság keze szövi, reggeli ködből és napfényből. *Göthe.*

A költészet azt mozdítja fel, ami a természetben és emberi szívben nem veszendő. Idő s nyelvek lejárnak; de ő él, mindig azon nagyságban, azon újdonságban, azon hatalommal a lelken s olvasóin; végzete alig emberi, inkább isteni. *Lamartine.*

A költészet azon ámbra maradék, melyet az istenek meghagytak a halandóknak. *Beranger.*

A költészet a bölcseségnek anyja is, leánya is. *Sand György.*

Ne hidjük, a mit némely költész mond: „Már tollam nyugszik, többé már nem fogok írni!” Költészettel felhagyni ritkaság. Apolló hiveit álmukból is fel tudja rázni. *Hagedorn* és *Lafontaine* (mindkettő *Horúcz* után).

De jó az istenadta föld,
Hogy nemcsak egy leányt nevel;
Mert a poéta lepke is
Új-új virágra lebben el!
Ha végre lantja, mint hurok,
Egy czifra kis madárt fogott
Ó! boldog isten, ó mi kél!
Mily hadd el és hadd el van ott! *Czuczor.*

Hazudni rút; ez ellen a morál,
 A társas élet egyként perorál;
 De költőnek — bár lénye isteni —
 Nem csak szabad, — szükség fillenteni. *Arany János.*

K ö n n y e l m ű s é g.

A könnyelműség segédeszköz az élet folyamán keresztülúszhatásra. *Börne.*

Van az embernek igyekezete, nyugtalansága, bosszúsága, el is jut némely jóra és kedves élvezetre ezek által és ezek között; de még is az életben legnagyobb szerencsének, leggazdagabb nyere-ménynek monható egy kis könnyelműség. *Göthe.*

K ö n y v.

A mi egyszeri elolvasásnál többet nem ér, nem érdemel elolvasást. *Saphir.*

Akarsz-e szerző lenni? akarsz-e könyvet alkotni? gondold meg, hogy annak újuak s hasznosnak kell lenni, vagy legalább végtelenül gyönyörködtetőnek. *Voltaire.*

Hogy könyveiddel dicsőséget nyerj, azokat nem birtokolnod, hanem ismerned kell, s nem könyvtárodba, hanem emlékezetedbe elhelyezned; másképp nem lesz több érdemed egy könyvesboltosénál, vagy egy könyves szekrényénél. Ekkor sok jeles könyveid csak foglyaid volnának: s tán kitörhetve s megszólalhatva, bebörtönöz-tetésükért tégedet beperesítenének. *Petrárka.*

Szeretem én komor télben
 Forgatni a jó könyvet,
 Ha szép elmevirág kel ben
 S a szív sok szép lobot vet. *Kisfaludi Sándor.*

K ö t e l e s s é g.

Rosszaktól gunyt, szidalmat nem számítva — ha üröm keserű is az — tedd őszintén kötelességedet, s a többit bizd Istenre. *Gleim.*

A kötelesség a jog fia; házfedeleink alatt úgy lakik, mint egy felséges komoly vendég. *Hugó Victor.*

A becsületes ember a saját kezeivel fizeti meg önmagának kötelességéhez alkalmazkodását, annak teljesítése gyönyörével — s nem érdeklí dicséret, elismerés, hála — ha nélkülöznie kell is. *La Bruyère.*

Gyűjtötte: KISS MIHÁLY.

IRODALMI ÉRTESITŐ.

Unitárius Egyháztörténeti Adatok. (1619—1866) A Széki gróf Teleki-nemzetség marosvásárhelyi levéltárából kiadja ifj. *Biás* István levéltáros. A bevezetést írta *Kelemen* Lajos főgymn. tanár. Marosvásárhely, 1910. XIV+255 l. Ára 7 korona. Hasznos munkát végzett Biás, mikor e könyvben közreadott oklevelek publikálására vállalkozott. Maguk az adatok ugyan nem mind egyenlő értékűek; az egész egyházra mint statusra aránylag kevés adalék vonatkozik, azok sem nagyon fontosak. Inkább az egyházközségek és az unitárius családok történetirója fogja hálával forgatni művét. Czimül is találabb lett volna ezt írni: unitárius családtörténeti adatok. Mind e megjegyzések azonban keveset vonnak le a könyv értékéből. „A multhoz színeket ad, a hézagokat pótolja, egyházunk vezető embereire adatokat szolgáltat s figyelmeztet arra, hogy ha a kiadó a keze alatt álló egy levéltárban önzetlen lelkesedéssel elvégezte egyházunk története érdekében a kutató munkát: előttünk áll ugyanezel érdekében minden téren a további kutatás kötelessége” — írja találón *Kelemen* Lajos.

Tartalom szerint a XVII. századra 5, a XVIII.-ra 85, a XIX.-re 60 publikáció vonatkozik. E szerint historiánk két utóbbi száz évét igyekszik megvilágítani; ebben is főleg *Agh* István (38 okl.), *Lázár* István (49 okl.) és *Körmöczy* János (21 okl.) korát. A könyv értékét nagyban emelte volna, ha az oklevelek vázlatos feldolgozását is kaptuk volna. Eléggé nem hibáztatható az a rideg publikálásmód, melyet dr. *Veress* Endre kezd meghonosítani irodalmunkban s melyet *Biás* kiadványa is követett. — Tulajdonképpen publikáció pl. a *Szilágyi* Sándor-féle Erdélyi Országgyűlési Emlékek is, mégis az adatok vázlatos tartalmi csoportosítása, mi minden periodust megnyit, a magyar történetírás egyik legbecsesebb dolgozata. Sajnálattal kell fölemlitnünk azt is, hogy az előfizetési felhívásban jelzett egyháztörténeti repertoriumot kiadó mellőzte. Pedig *Kelemen* Lajos e munkája — volt alkalmam kéziratban látni — az Adattár becsét sokkal növelte